

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 14. júla 2005^{*}

Vo veci C-433/03,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná
10. októbra 2003,

Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: C. Schmidt, W. Wils
a A. Manville, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Spolkovej republike Nemecko, v zastúpení: W.-D. Plessing, splnomocnený
zástupca, za právnej pomoci G. Schohe, Rechtsanwalt,

žalovanej,

^{*} Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), C. Gulmann, J. Makarczyk a P. Küris,

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: R. Grass,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 10. marca 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Svojou žalobou sa Komisia Európskych spoločenstiev domáha, aby Súdny dvor určil, že Spolková republika Nemecko si tým, že:

a) samostatne rokovala, uzavrela, ratifikovala a uplatnila:

— dohodu medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a vládou Rumunska o vnútrozemskej vodnej doprave, podpísanú v Bonne 22. októbra 1991 (BGBl. 1993 II, s. 770, ďalej len „dohoda uzavretá s Rumunskom“),

- dohodu medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a vládou Poľskej republiky o vnútrozemskej vodnej doprave, podpísanú vo Varšave 8. novembra 1991 (BGBl. 1993 II, s. 779, ďalej len „dohoda uzavretá s Poľskom“), a

- dohodu medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a vládou Ukrajiny o vnútrozemskej vodnej doprave, podpísanú v Bonne 14. júla 1992 (BGBl. 1994 II, s. 258, ďalej len „dohoda uzavretá s Ukrajinou“), a

- b) odmietla vypovedať dohody uzavreté s Rumunskom, Poľskom a Ukrajinou, ako aj:
 - dohodu medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a vládou Československej socialistickej republiky o vnútrozemskej vodnej doprave, podpísanú v Prahe 26. januára 1988 (BGBl. 1989 II, s. 1035, ďalej len „dohoda uzavretá s Československom“), a

 - dohodu medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a vládou Maďarskej ľudovej republiky o vnútrozemskej vodnej doprave, podpísanú v Budapešti 15. januára 1988 (BGBl. 1989 II, s. 1026, ďalej len „dohoda uzavretá s Maďarskom“),

nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 10 ES a z nariadenia Rady (EHS) č. 3921/91 zo 16. decembra 1991, ktorým sa stanovujú podmienky, za ktorých môžu dopravcovia z iných štátov vykonávať prepravu tovaru alebo osôb vnútrozemskou

vodnou dopravou v rámci členského štátu (Ú. v. ES L 373, s. 1; Mim. vyd. 07/001, s. 345), pokiaľ ide o dohody uvedené pod písmenom a), ako aj z nariadenia Rady (ES) č. 1356/96 z 8. júla 1996 o spoločných pravidlách uplatniteľných na vnútrozemskú nákladnú a osobnú vodnú dopravu medzi členskými štátmi z hľadiska slobody poskytovať také dopravné služby (Ú. v. ES L 175, s. 7; Mim. vyd. 06/002, s. 295), pokiaľ ide o dohody uvedené pod písmenom b).

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

Ustanovenia Zmluvy ES

2 Článok 10 ES znie:

„Členské štáty prijímú všetky potrebné opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich z tejto zmluvy alebo z opatrení prijatých orgánmi Spoločenstva. Členské štáty uľahčia dosiahnutie úloh Spoločenstva.

Členské štáty neprijímú žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov tejto zmluvy.“

3 Pokiaľ ide o oblasť dopravy, článok 70 ES stanovuje, že členské štáty sledujú ciele Zmluvy v rámci spoločnej dopravnej politiky.

4 Článok 71 ods. 1 ES stanovuje:

„Za účelom vykonania článku 70, a berúc do úvahy špecifické črty dopravy, Rada v súlade s postupom uvedeným v článku 251 a po porade s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom a Výborom regiónov stanovuje:

a) spoločné pravidlá platné pre medzinárodnú dopravu do členského štátu alebo z členského štátu, alebo pri prechode cez územie jedného alebo viacerých členských štátov;

b) podmienky, za ktorých môže prepravca, ktorý nemá sídlo na území členského štátu, v tomto členskom štáte uskutočňovať dopravu;

c) opatrenia na zlepšenie bezpečnosti dopravy;

d) ďalšie potrebné ustanovenia.“

5 Na základe posledného uvedeného ustanovenia Rada prijala nariadenia č. 3921/91 a 1356/96.

Nariadenie č. 3921/91

- 6 Podľa jeho tretieho odôvodnenia je cieľom nariadenia č. 3921/91 to, aby sa dopravcom z iných štátov povolilo uskutočňovať vnútroštátnu prepravu tovaru alebo osôb vnútrozemskou vodnou dopravou za tých istých podmienok, aké členský štát stanoví pre vlastných dopravcov.
- 7 Na tento účel článok 1 prvý odsek tohto nariadenia stanovuje, že s účinnosťou od 1. januára 1993 každý dopravca tovaru alebo cestujúcich vnútrozemskou vodnou dopravou môže vykonávať vnútroštátnu prepravu tovaru alebo osôb v prenájme alebo za úhradu v členskom štáte, v ktorom nie je usadený, ďalej len ako „kabetáž“, za predpokladu, že je usadený v členskom štáte v súlade s jeho vnútroštátnymi právnymi predpismi, a kde je to vhodné, je oprávnený vykonávať medzinárodnú prepravu tovaru alebo osôb vnútrozemskou vodnou dopravou. Druhý odsek tohto článku stanovuje, že ak uvedený dopravca splní tieto podmienky, môže dočasne vykonávať kabetáž v príslušnom členskom štáte bez toho, aby tam musel mať sídlo alebo prevádzkareň.
- 8 Okrem toho článok 2 ods. 1 tohto istého nariadenia stanovuje, že dopravca, ktorému je dovolené vykonávať kabetáž, môže používať iba plavidlá, ktorých vlastníkom alebo vlastníkmi sú fyzické osoby, ktoré majú bydlisko v členskom štáte a ktoré sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, alebo právnické osoby, ktoré majú sídlo v členskom štáte a v ktorých väčšinu vlastní štátni príslušníci členského štátu.
- 9 Napokon podľa článku 6 nariadenia č. 3921/91 sa ustanovenia tohto nariadenia nedotýkajú práv existujúcich podľa revidovaného dohovoru o režime plavby na Rýne, podpísaného v Mannheime 17. októbra 1868 (ďalej len „Mannheimský dohovor“).

Nariadenie č. 1356/96

- 10 Ako vyplýva z jeho názvu a druhého odôvodnenia, cieľom nariadenia č. 1356/96 je uplatňovanie slobodného poskytovania služieb v oblasti vnútrozemskej nákladnej a osobnej vodnej dopravy medzi členskými štátmi tým, že členské štáty odstránia všetky prekážky uložené poskytovateľovi služieb z dôvodu jeho štátnej príslušnosti alebo na základe skutočnosti, že má sídlo v inom členskom štáte než v tom, v ktorom poskytuje služby.
- 11 Články 1 a 2 tohto nariadenia stanovujú, že každý prevádzkovateľ prepravujúci tovar alebo cestujúcich vnútrozemskou vodnou dopravou má povolené vykonávať dopravné činnosti medzi členskými štátmi a tranzit cez členské štáty bez diskriminácie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti alebo miesta usadenia. Uvedený článok 2 ďalej uvádza podmienky tohto povolenia.
- 12 Podľa článku 3 toho istého nariadenia jeho ustanoveniami „nie sú dotknuté práva prevádzkovateľov [dopravcov — *neoficiálny preklad*] z tretích krajín vyplývajúce z revidovaného dohovoru o režime plavby na Rýne (Mannheimský dohovor), dohovoru o režime plavby na Dunaji (Belehradský dohovor) alebo práva vyplývajúce z medzinárodných záväzkov Európskeho spoločenstva“.

Dvojstranné dohody uzavreté Spolkovou republikou Nemecko

- 13 Dohody uvedené v bode 1 tohto rozsudku (spolu ďalej len „dvojstranné dohody“) obsahujú ustanovenia týkajúce sa recipročného užívania vnútrozemskej vodnej dopravy plavidlami strán dohôd na účely prepravy osôb a tovaru.

- 14 Tieto dohody okrem iného stanovujú, že preprava osôb a/alebo tovaru plavidlami jednej strany dohody medzi dvomi prístavmi druhej strany (kabotáž) a preprava osôb a/alebo tovaru plavidlami jednej strany dohody medzi prístavmi druhej strany a tretej krajiny (doprava za účasti tretích krajín) podliehajú osobitnému povoleniu príslušných orgánov dotknutých strán dohody.
- 15 Dohody uzavreté s Maďarskom a Československom boli ratifikované dvomi zákonmi zo 14. decembra 1989 a nadobudli platnosť 31. januára a 4. mája 1990. Dohody uzavreté s Rumunskom a Poľskom boli ratifikované dvomi zákonmi z 19. apríla 1993 a nadobudli platnosť 9. júla a 1. novembra 1993. Dohoda uzavretá s Ukrajinou bola ratifikovaná zákonom z 2. februára 1994 a nadobudla platnosť 1. júla 1994.

Okolnosti predchádzajúce sporu a konanie pred podaním žaloby

- 16 Dňa 28. júna 1991 Komisia predložila Rade odporúčanie na prijatie rozhodnutia týkajúceho sa otvorenia rokovania o uzavretí viacstrannej dohody medzi Spoločenstvom a tretími štátmi v oblasti prepravy osôb a tovaru vnútrozemskou vodnou dopravou.
- 17 Rozhodnutím zo 7. decembra 1992 Rada „oprávnila Komisiu na rokovanie o viacstrannej dohode týkajúcej sa pravidiel prepravy cestujúcich a tovaru riečnou dopravou medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom na jednej strane a Poľskom a účastníkmi Dunajského dohovoru (Maďarsko, Československo, Rumunsko, Bulharsko, bývalý ZSSR, bývalá Juhoslávia a Rakúsko) na druhej strane“ (ďalej len „rozhodnutie Rady zo 7. decembra 1992“).

- 18 Po vydaní tohto rozhodnutia Komisia listom z 20. apríla 1993 vyzvala viaceré členské štáty, medzi nimi aj Spolkovú republiku Nemecko, „aby sa zdržali všetkých iniciatív, ktoré by mohli ohroziť priebeh rokovaní začatých na úrovni Spoločenstva, a osobitne aby zastavili ratifikáciu už parafovaných alebo podpísaných dohôd a neotvárali nové rokovania so štátmi strednej a východnej Európy v oblasti vnútroštátnej vodnej dopravy“.
- 19 Dňa 8. apríla 1994 Rada rozhodla, že sa má dať prednosť rokovaniam s Českou republikou, Maďarskou republikou, Poľskou republikou a Slovenskou republikou.
- 20 Viacstranné rokovania vedené Komisiou boli ukončené 5. augusta 1996 parafovaním návrhu viacstrannej zmluvy, na základe ktorého Komisia 13. decembra 1996 predložila Rade návrh rozhodnutia o uzavretí dohody stanovujúcej podmienky prepravy tovaru a cestujúcich vnútrozemskou vodnou dopravou medzi Európskym spoločenstvom na jednej strane a Českou republikou, Poľskou republikou a Slovenskou republikou na strane druhej.
- 21 Do dnešného dňa však Spoločenstvo neuzavrelo s dotknutými štátmi žiadnu viacstrannú dohodu.
- 22 Výzvou z 10. apríla 1995 a dodatočnou výzvou z 24. novembra 1998 Komisia začala konanie o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES a od Spolkovej republiky Nemecko žiadala, aby dvojstranné dohody vypovedala.

- 23 Po tom, čo nemecká vláda vo svojich odpovediach z 23. júna 1995 a 26. februára 1999 spochybnila, že by uzavretie dvojstranných zmlúv znamenalo porušenie práva Spoločenstva, Komisia vydala 28. februára 2000 odôvodnené stanovisko, ktorým Spolkovú republiku Nemecko vyzvala na prijatie opatrení potrebných na dosiahnutie súladu s týmto stanoviskom v lehote dvoch mesiacov od jeho doručenia.
- 24 Vyhodnotiac, že situácia je naďalej neuspokojivá, sa Komisia rozhodla podať túto žalobu.

O prípustnosti

- 25 Nemecká vláda v prvom rade tvrdí, že žaloba je neprípustná, pokiaľ ide o dohody uzavreté s Maďarskom a Československom. Tieto dohody totiž neboli skúmané v odôvodnenom stanovisku.
- 26 V tejto súvislosti postačí uviesť, že pokiaľ ide o výhradu týkajúcu sa nezlučiteľnosti dvojstranných dohôd s nariadením č. 1356/96, odôvodnené stanovisko nepochybne a viackrát spomína dohody uzavreté s Maďarskom a Československom a že Spolková republika Nemecko sa k tejto otázke výslovne vyjadrila v bode 2 svojej odpovede na odôvodnené stanovisko.
- 27 Nemecká vláda v druhom rade spochybňuje prípustnosť žaloby v rozsahu, v akom sa v nej Komisia odvoláva na rozsudky z 5. novembra 2002 nazývané „Otvorené nebo“, Komisia/Spojené kráľovstvo (C-466/98, Zb. s. I-9427), Komisia/Dánsko (C-467/98, Zb. s. I-9519), Komisia/Švédsko (C-468/98, Zb. s. I-9575), Komisia/Fínsko (C-469/98, Zb. s. I-9627), Komisia/Belgicko (C-471/98, Zb. s. I-9681), Komisia/

Luxembursko (C-472/98, Zb. s. I-9741), Komisia/Rakúsko (C-475/98, Zb. s. I-9797), a Komisia/Nemecko (C-476/98, Zb. s. I-9855), hoci boli vyhlásené po ukončení konania pred podaním žaloby. Nemecká vláda tvrdí, že pred podaním žaloby o nesplnenie povinností mala Komisia zaslať Spolkovej republike Nemecko nové odôvodnené stanovisko opierajúce sa o tento nový kontext judikatúry.

- 28 Predmet žaloby podanej podľa článku 226 ES je síce vymedzený konaním pred podaním žaloby uvedeným v tomto ustanovení, a teda Komisia musí svoje odôvodnené stanovisko a žalobu založiť na rovnakých výhradách, táto požiadavka však nemôže spočívať za každých okolností v úplnej zhode nimi obsahovaných formulácií, pokiaľ predmet konania nebol rozšírený alebo zmenený, ale bol naopak jednoducho zúžený (pozri najmä rozsudky zo 16. septembra 1997, Komisia/Taliansko, C-279/94, Zb. s. I-4743, body 24 a 25; z 25. apríla 2002, Komisia/Francúzsko, C-52/00, Zb. s. I-3827, bod 44; a z 11. júla 2002, Komisia/Španielsko, C-139/00, Zb. s. I-6407, body 18 a 19).
- 29 Komisia sa tým, že sa odvolala vo svojej žalobe na už citované rozsudky Otvorené nebo, jednoducho oprela o najnovšiu judikatúru týkajúcu sa zásad, ktorými sa riadi výlučná vonkajšia právomoc Spoločenstva, bez toho, že by chcela rozšíriť, zmeniť alebo zúžiť predmet sporu, ako bol definovaný v odôvodnenom stanovisku z 28. februára 2000.
- 30 Z vyššie uvedeného vyplýva, že žaloba je prípustná.

O žalobe

- 31 Nemecká vláda predovšetkým navrhuje, aby Súdny dvor rozhodol, že žaloba sa stala bezpredmetnou, pokiaľ ide o dohody uzavreté s Československom, Maďarskom

a Poľskom, a to z dôvodu pristúpenia Českej republiky, Maďarskej republiky, Poľskej republiky a Slovenskej republiky k Európskej únii 1. mája 2004.

- 32 Z tohto hľadiska stačí pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry sa má existencia nesplnenia povinnosti hodnotiť vo vzťahu ku konkrétnemu členskému štátu ku dňu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku a že Súdny dvor nemôže brať do úvahy neskoršie zmeny (pozri najmä rozsudky z 11. októbra 2001, Komisia/Rakúsko, C-110/00, Zb. s. I-7545, bod 13, a z 19. februára 2004, Komisia/Luxembursko, C-310/03, Zb. s. I-1969, bod 7).
- 33 V tomto prípade lehota stanovená v odôvodnenom stanovisku uplynula 28. apríla 2000, takže pristúpenie Českej republiky, Maďarskej republiky, Poľskej republiky a Slovenskej republiky k Európskej únii je bez dôsledkov na tento spor.
- 34 Komisia vznáša na podporu svojej žaloby tri výhrady. Na prvom mieste Spolkovej republike Nemecko vytýka, že porušila výlučnú vonkajšiu právomoc Spoločenstva v zmysle rozsudku z 31. marca 1971, Komisia/Rada, nazývaného „AETR“ (22/70, Zb. s. 263). Na druhom mieste sa dovoľáva porušenia článku 10 ES. Na treťom mieste tvrdí, že dvojstranné dohody nie sú v súlade s nariadením č. 1356/96.

O prvej výhrade založenej na porušení výlučnej vonkajšej právomoci Spoločenstva

Argumentácia účastníkov konania

- 35 Vo svojej prvej výhrade Komisia tvrdí, že Spolková republika Nemecko tým, že rokovala, uzavrela, ratifikovala a uplatnila dohody uzavreté s Poľskom, Rumunskom

a Ukrajinou, porušila výhradnú vonkajšiu právomoc Spoločenstva uzatvárať medzinárodné zmluvy v zmysle už citovaného rozsudku AETR. Tieto dohody totiž zasahujú do spoločných pravidiel prijatých Spoločenstvom v rámci nariadenia č. 3921/91.

- 36 Komisia sa najmä domnieva, že uvedené dohody tým, že umožňujú prostredníctvom zvláštného povolenia dopravcom z dotknutých tretích krajín vykonávať v Nemecku kabotáž, zasahujú do spoločných pravidiel stanovených nariadením č. 3921/91 v tom zmysle, že tieto pravidlá s platnosťou od 1. januára 1993 kompletne harmonizujú podmienky vykonávania kabotáže v členských štátoch Spoločenstva.
- 37 Komisia v tejto súvislosti tvrdí, že nariadenie č. 3921/91 sa týka nielen dopravcov Spoločenstva, ale tiež dopravcov z tretích krajín, pretože svojím článkom 6 priznáva právo prístupu švajčiarskym dopravcom v zmysle Mannheimského dohovoru.
- 38 Nemecká vláda tvrdí, že na ustanovenia dohôd uzavretých s Poľskom, Rumunskom a Ukrajinou sa nevzťahuje oblasť pôsobnosti nariadenia č. 3921/91 alebo oblasť už ním z väčšej časti pokrytá, takže tieto dohody nezasahujú do spoločných pravidiel prijatých Spoločenstvom v uvedenom nariadení.
- 39 Nemecká vláda je totiž toho názoru, že nariadenie č. 3921/91 má čisto vnútorný charakter. Upravuje len kabotáž vnútrozemskou vodnou dopravou z jedného členského štátu dopravcami usadenými v inom členskom štáte a neobsahuje žiadne ustanovenie stanovujúce podmienky, za ktorých možno povoliť dopravcom z tretích krajín poskytovať služby kabotáže vnútrozemskou vodnou dopravou v rámci Spoločenstva.

- 40 V tejto súvislosti nemecká vláda tvrdí, že odkaz na Mannheimský dohovor v článku 6 nariadenia č. 3921/91 by sa nemal vykladať ako ustanovenie, ktoré sa týka zaobchádzania vyhradeného štátnym príslušníkom z tretích krajín. Toto ustanovenie sa týka len Švajčiarska a len potvrdzuje jeho práva z uvedeného dohovoru.

Posúdenie Súdny dvorom

- 41 Je vhodné pripomenúť, že pokiaľ Zmluva nepriznáva Spoločenstvu výslovným spôsobom vonkajšiu právomoc v oblasti prepravy vnútrozemskou vodnou dopravou, v každom prípade právomoc Spoločenstva konať v tejto oblasti stanovujú článok 71 ods. 1 a článok 80 ods. 1 ES.

- 42 Pritom v bodoch 16 až 18 a 22 už citovaného rozsudku AETR Súdny dvor rozhodol, že právomoc Spoločenstva uzatvárať medzinárodné zmluvy vyplýva nielen z explicitného udelenia oprávnenia Zmluvou, ale môže vyplynúť aj z iných ustanovení Zmluvy a iných aktov prijatých v rámci týchto ustanovení orgánmi Spoločenstva. Najmä vždy, keď Spoločenstvo prijalo pre potreby uplatňovania spoločnej politiky predpisy ustanovujúce v rôznej forme spoločné pravidlá, členské štáty už nemajú právo, a to ani individuálne a ani spoločne, zmluvne uzatvárať s tretími štátmi záväzky, ktoré sa týchto pravidiel dotýkajú. Pritom pri zavádzaní spoločných pravidiel je iba Spoločenstvo spôsobilé prijať a vykonávať záväzky zmluvne uzavreté voči tretím štátom s účinkom pre celú oblasť uplatňovania právneho poriadku Spoločenstva. Pokiaľ sú pravidlá Spoločenstva ustanovené na dosiahnutie cieľov Zmluvy, členské štáty nemôžu mimo rámca spoločných orgánov prijímať záväzky, ktoré by sa mohli dotknúť uvedených pravidiel alebo narušiť ich dosah.

- 43 Ak by totiž členské štáty mohli prijímať medzinárodné záväzky, ktoré sa dotýkajú spoločných pravidiel, ohrozilo by to dosiahnutie cieľov sledovaných týmito pravidlami, ako aj úloh Spoločenstva a cieľov Zmluvy (rozsudok z 2. júna 2005, Komisia/Luxembursko, C-266/03, Zb. s. I- 4805, bod 41).
- 44 Podmienky, za ktorých sa možno medzinárodnými záväzkami, ktoré prijali členské štáty, dotknúť významu spoločných pravidiel alebo ho narušiť, a teda podmienky, za ktorých Spoločenstvo získava výlučnú vonkajšiu právomoc na základe skutočnosti, že vykonáva svoju vnútornú právomoc, pripomenul Súdny dvor najmä v už citovaných rozsudkoch Otvorené nebo.
- 45 To je prípad, keď tieto medzinárodné záväzky spadajú do oblasti uplatňovania spoločných pravidiel alebo v každom prípade do oblasti už z väčšej časti pokrytej takými pravidlami, a to aj keď neexistuje žiaden rozpor medzi uvedenými pravidlami a záväzkami (rozsudok Komisia/Nemecko, už citovaný, bod 108).
- 46 Preto pokiaľ Spoločenstvo zahrnulo do svojich interných legislatívnych aktov ustanovenia týkajúce sa zaobchádzania so štátnymi príslušníkmi tretích krajín, alebo výslovne udelilo svojim inštitúciám právomoc rokovať s tretími štátmi, získalo výlučnú vonkajšiu právomoc v rozsahu pokrytom týmito aktmi (rozsudok Komisia/Nemecko, už citovaný, bod 109).
- 47 To isté platí, a to aj pri neexistencii výslovných ustanovení oprávňujúcich jeho orgány na rokovanie s tretími štátmi, ak Spoločenstvo vykonalo v určenej oblasti kompletne zosúladenie, pretože takto prijaté spoločné pravidlá by mohli byť dotknuté v zmysle už citovaného rozsudku AETR, ak by si členské štáty ponechali právomoc rokovať s tretími štátmi (rozsudok Komisia/Nemecko, už citovaný, bod 110).

- 48 Ako vyplýva z názvu a článkov 1 a 2 nariadenia č. 3921/91, toto nariadenie stanovuje podmienky vykonávania prepravy tovaru alebo osôb vnútrozemskou vodnou dopravou v rámci členského štátu, pokiaľ ide len o dopravcov Spoločenstva. Tieto ustanovenia sa totiž týkajú len dopravcov tovaru alebo osôb vnútrozemskou vodnou dopravou, ktorí sú usadení v členskom štáte a ktorí používajú plavidlá, ktorých vlastníci alebo vlastníci sú fyzické osoby s bydliskom v členskom štáte a ktoré sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, alebo právnické osoby, ktoré majú sídlo v členskom štáte a v ktorých väčšinu vlastní štátni príslušníci členského štátu (rozsudok z 2. júna 2005, Komisia/Luxembursko, už citovaný, bod 46).
- 49 Odvolanie sa na práva existujúce podľa Mannheimského dohovoru uvedené v článku 6 nariadenia č. 3921/91 nemôže viesť k rozdielnemu záveru, keďže týmto ustanovením Spoločenstvo len berie na vedomie práva vyplývajúce z tohto dohovoru pre Švajčiarsko (rozsudok z 2. júna 2005, Komisia/Luxembursko, už citovaný, bod 47).
- 50 Z toho vyplýva, že nariadenie č. 3921/91 neupravuje podmienky, za ktorých môžu dopravcovia, ktorí nie sú usadení na území Spoločenstva, vykonávať vnútroštátnu prepravu tovaru alebo osôb vnútrozemskou vodnou dopravou v rámci členského štátu (rozsudok z 2. júna 2005, Komisia/Luxembursko, už citovaný, bod 48).
- 51 Keďže dohody s Poľskom, Rumunskom a Ukrajinou nepatria do oblasti už pokrytej nariadením č. 3921/91, nie je možné považovať ich za dohody dotýkajúce sa tohto nariadenia z dôvodu vzneseného Komisiou.
- 52 Práve skutočnosť, že nariadenie č. 3921/91 neupravuje postavenie dopravcov usadených v tretích štátoch poskytujúcich svoje služby v rámci Spoločenstva, poukazuje na to, že harmonizácia právnych úprav uskutočnená týmto nariadením nie je úplná.

53 Preto Komisia nie je oprávnená tvrdiť, že Spoločenstvo získalo v oblasti upravovanej dohodami uzavretými s Poľskom, Rumunskom a Ukrajinou výlučnú vonkajšiu právomoc v zmysle už citovaného rozsudku AETR.

54 Za týchto okolností treba prvú výhradu zamietnuť.

O druhej výhrade založenej na porušení článku 10 ES

Argumentácia účastníkov konania

55 Svojou druhou výhradou Komisia tvrdí, že Spolková republika Nemecko tým, že ratifikovala a uplatnila dohody uzavreté s Poľskom, Rumunskom a Ukrajinou po tom, čo Rada 7. decembra 1992 rozhodla o oprávnení Komisie na rokovanie v mene Spoločenstva, a po tom, čo Komisia v liste z 20. apríla 1993 nemeckej vlády žiadala, aby zastavila ratifikáciu týchto dohôd, ohrozila vykonanie tohto rozhodnutia, a tak si nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 10 ES. Rokovanie Komisie o viacstrannej dohode v mene Spoločenstva, ako aj neskoršie uzavretie dohody Radou sa totiž v dôsledku samostatných iniciatív členského štátu skomplikovalo.

56 Komisia vo svojej replike dodáva, že zachovanie platnosti dohody s Československom prostredníctvom oznámenia z 24. marca 1993 uverejneného 22. apríla 1993 v *Bundesgesetzblatt* (BGBl. 1993 II, s. 762) je tiež porušením článku 10 ES.

- 57 Nemecká vláda tvrdí, že v súlade so zásadou lojálnej spolupráce nemôžu byť členské štáty povinné vypovedať dvojstranné dohody už uzavreté s tretími štátmi na základe skutočnosti, že Komisia začala rokovania v tej istej oblasti, akú upravujú dohody. Pokiaľ je totiž výsledok takých rokovaní a uzavretie viacstrannej dohody v mene Spoločenstva samo osebe neisté, také vypovedanie by malo za následok vznik stavu právneho vákua až do prípadného vstupu do platnosti takejto viacstrannej dohody.
- 58 V každom prípade uvedená vláda usudzuje, že svoj postup zosúladiť s podmienkami článku 10 ES, pretože po tom, čo sa radila s Komisiou počas rokovaní o dvojstranných dohodách, zaviazala sa ich vypovedať hneď, ako budú uzavreté dohody Spoločenstva, a znížila ich výpovedné lehoty na šesť mesiacov.
- 59 Tiež tvrdí, že dvojstranné dohody boli podpísané pred prijatím rozhodnutia Rady zo 7. decembra 1992.

Posúdenie Súdny dvorom

- 60 Čo sa týka na prvom mieste prípustnosti výhrady týkajúcej sa zachovania dohody uzavretej s Československom v platnosti, treba poznamenať, že túto výhradu uviedla Komisia vo svojej replike, a preto sa ňou Súdny dvor nemôže zaoberať. Komisia totiž túto výhradu neuvádza vo svojom návrhu na začatie konania (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. júla 1988, Komisia/Belgicko, 298/86, Zb. s. 4343, bod 8).

- 61 Podľa ustálenej judikatúry totiž účastník konania nemôže v priebehu konania zmeniť samotný predmet sporu, takže dôvodnosť žaloby sa má skúmať výhradne z hľadiska návrhov uvedených v návrhu na začatie konania (pozri najmä rozsudky z 25. septembra 1979, Komisia/Francúzsko, 232/78, Zb. s. 2729, bod 3, a zo 6. apríla 2000, Komisia/Francúzsko, C-256/98, Zb. s. I-2487, bod 31).
- 62 Následne, pokiaľ ide o zachovanie dohody uzavretej s Československom v platnosti, treba výhradu Komisie zamietnuť ako neprípustnú.
- 63 Čo sa týka na druhom mieste dôvodnosti tejto výhrady, treba pripomenúť, že článok 10 ES ukladá členským štátom povinnosť, aby Spoločenstvu uľahčili dosiahnutie jeho úloh a neprijali žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy.
- 64 Rovnako treba poznamenať, že táto povinnosť lojálnej spolupráce sa uplatňuje vo všeobecnosti a nie je závislá ani od výlučnej alebo nevýlučnej povahy dotknutej právomoci Spoločenstva, ani od prípadného práva členských štátov uzatvárať záväzky s tretími štátmi (rozsudok z 2. júna 2005, Komisia/Luxembursko, už citovaný, bod 58).
- 65 Z tohto hľadiska už Súdny dvor rozhodol, že členské štáty podliehajú osobitným povinnostiam konať a zdržať sa konania v situáciách, keď Komisia predložila Rade návrhy, ktoré ňou síce neboli prijaté, ale predstavujú východiskový bod pre zosúladený postup Spoločenstva (rozsudok z 5. mája 1981, Komisia/Spojené kráľovstvo, 804/79, Zb. s. 1045, bod 28, a rozsudok z 2. júna 2005, Komisia/Luxembursko, už citovaný, bod 59).

- 66 Pritom prijatie rozhodnutia oprávňujúceho Komisiu na rokovanie o viacstrannej dohode v mene Spoločenstva označuje začiatok zosúladeného postupu Spoločenstva na medzinárodnej úrovni a v tomto smere znamená, ak nie povinnosť zdržania sa konania zo strany členských štátov, tak prinajmenšom povinnosť úzkej spolupráce medzi nimi a inštitúciami Spoločenstva, a to takým spôsobom, aby sa uľahčilo dosiahnutie úloh Spoločenstva a zaručila jednota a vnútorný súlad postupu a zastúpenia Spoločenstva na medzinárodnej úrovni (rozsudok z 2. júna 2005, Komisia/Luxembursko, už citovaný, bod 60).
- 67 V tomto prípade, ako to poznamenal generálny advokát v bode 92 svojich návrhov, prijatie rozhodnutia Rady zo 7. decembra 1992 prinieslo zásadnú zmenu do právneho rámca, do ktorého spadali dohody uzavreté s Poľskom, Rumunskom a Ukrajinou, a v jeho dôsledku sa stali nevyhnutnými užšia spolupráca a zosúladenie sa s Komisiou pred pristúpením k ratifikácii a uplatňovaniu uvedených zmlúv.
- 68 Pritom, ako ďalej zdôraznil generálny advokát v bodoch 90 a 91 svojich návrhov, ak sa porady medzi nemeckou vládou a Komisiou uskutočnili v čase rokovaní a podpisu dohôd uzavretých s Poľskom, Rumunskom a Ukrajinou, teda pred prijatím rozhodnutia Rady zo 7. decembra 1992, je nepochybné, že po tomto dátume Spolková republika Nemecko pristúpila k ratifikácii a uplatňovaniu uvedených dohôd bez toho, že by spolupracovala alebo sa zosúladila s Komisiou.
- 69 Takýmto správaním tento členský štát ohrozil uplatnenie rozhodnutia Rady zo 7. decembra 1992, a tým naplnenie poslania Spoločenstva, ako aj uskutočnenie cieľov Zmluvy.

- 70 Konzultovanie s Komisiou bolo nevyhnutné tým skôr, že sa Rada a Komisia, čo sa týka postupu rokovania o viacstrannej dohode v mene Spoločenstva, dohodli, že použijú pravidlá správania stanovené v džentlmenskej dohode, ktorá je prílohou k povereniu na rokovanie zo 7. decembra 1992 a ktorá stanovuje úzku koordináciu Komisie a členských štátov. Z tohto hľadiska oddiel II bod 3 písm. d) tejto džentlmenskej dohody stanovuje, že „počas rokovaní sa Komisia vyslovuje v mene Spoločenstva a zástupcovia členských štátov zasahujú len na žiadosť Komisie“ a že „zástupcovia členských štátov neprijmú žiadne opatrenie, ktoré by mohlo ovplyvniť riadne plnenie úloh Komisiou“.
- 71 Hoci je pravdou, ako zdôrazňuje nemecká vláda, že dvojstranné dohody boli podpísané pred prijatím rozhodnutia Rady zo 7. decembra 1992, nič to nemení na tom, že dohody uzavreté s Poľskom, Rumunskom a Ukrajinou boli ratifikované a uplatnené po tomto dátume.
- 72 Napokon okolnosť, že sa nemecká vláda zaviazala vypovedať dvojstranné dohody hneď, ako bude uzavretá viacstranná dohoda v mene Spoločenstva, nie je spôsobilá preukázať, že bola splnená povinnosť lojálnej spolupráce podľa článku 10 ES. Keďže nemecká vláda by pristúpila k výpovedi po rokovaní a uzavretí uvedenej dohody, taká výpoveď by nemala žiadny potrebný účinok, pretože by nijak neuľahčila viacstranné rokovania uskutočňované Komisiou.
- 73 Z predchádzajúceho vyplýva, že Spolková republika Nemecko si tým, že ratifikovala a uplatnila dohody uzavreté s Poľskom, Rumunskom a Ukrajinou bez toho, že by spolupracovala alebo zosúladila svoj postup s Komisiou, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 10 ES.

- 74 Z toho vyplýva, že druhá výhrada je dôvodná v rozsahu stanovenom v predchádzajúcom bode.

O tretej výhrade založenej na nesúlade dvojstranných dohôd s nariadením č. 1356/96

Argumentácia účastníkov konania

- 75 Vo svojej tretej výhrade Komisia tvrdí, že po prijatí nariadenia č. 1356/96 je zachovanie ustanovení dvojstranných dohôd umožňujúcich plavidlám registrovaným v dotknutých tretích štátoch vykonávať služby prepravy vnútrozemskou vodnou dopravou medzi Spolkovou republikou Nemecko a ostatnými členskými štátmi Spoločenstva na základe zvláštného povolenia od príslušného orgánu nezlučiteľné s článkami 1 a 2 uvedeného nariadenia, ako aj s jeho všeobecnými cieľmi.
- 76 Tým, že dvojstranné dohody umožňujú Spolkovej republike Nemecko jednostranne udeľovať práva prístupu alebo tomuto členskému štátu prinajmenšom vyhradzujú právo jednostranne udeľovať práva prístupu k vnútrozemskej vodnej doprave vnútri Spoločenstva dopravcom, ktorí nespĺňajú podmienky stanovené nariadením č. 1356/96, uvedené dohody jednostranne a bez kontroly Spoločenstva menia povahu a význam pravidiel definovaných právom Spoločenstva v oblasti slobodného poskytovania služieb prepravy vnútrozemskou vodnou dopravou medzi členskými štátmi. Pritom podľa Komisie je nepochybné, že českí, maďarskí, poľskí, rumunskí, slovenskí a ukrajinskí dopravcovia a plavebné podniky, ktorým možno na základe uplatnenia dvojstranných dohôd povoliť uskutočňovanie prepravných služieb medzi Spolkovou republikou Nemecko a ostatnými členskými štátmi Spoločenstva, nespĺňajú žiadnu z týchto podmienok.

- 77 Nemecká vláda tvrdí, že dvojstranné dohody nespadajú do oblasti pôsobnosti nariadenia č. 1356/96 alebo do oblasti, ktorá je ním široko pokrytá.
- 78 Podľa tejto vlády je totiž jediným cieľom nariadenia č. 1356/96 vytvorenie vnútorného trhu tým, že stanoví pravidlá Spoločenstva uplatniteľné na prepravu tovarov alebo osôb vnútrozemskou vodnou dopravou medzi členskými štátmi, a toto nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie upravujúce prístup podnikov z tretích krajín k službám prepravy osôb alebo tovarov vnútrozemskou vodnou dopravou na území Spoločenstva.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 79 Je vhodné pripomenúť, že hlavným cieľom nariadenia č. 1356/96 je uplatňovanie slobodného poskytovania služieb v oblasti prepravy tovaru alebo cestujúcich vnútrozemskou vodnou dopravou medzi členskými štátmi tým, že sa odstránia všetky obmedzenia alebo diskriminácia voči poskytovateľovi služieb z dôvodu jeho štátnej príslušnosti alebo miesta usadenia.
- 80 Podľa článku 2 nariadenia č. 1356/96 je tento systém slobodného poskytovania služieb v oblasti prepravy tovaru alebo cestujúcich vnútrozemskou vodnou dopravou oprávnený používať každý prevádzkovateľ, ktorý:

— je usadený v členskom štáte v súlade s právnymi predpismi tohto členského štátu,

- je oprávnený v tomto členskom štáte vykonávať medzinárodnú nákladnú alebo osobnú vnútrozemskú vodnú dopravu,
- používa na také dopravné činnosti plavidlá registrované v členskom štáte alebo pri absencii takej registrácie vlastný osvedčenie o príslušnosti k flotile členského štátu a
- spĺňa podmienky stanovené v článku 2 nariadenia Rady (EHS) č. 3921/91, t. j. používa plavidlá, ktorých vlastníci alebo vlastníci sú fyzické osoby s bydliskom v členskom štáte a ktoré sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, alebo právnické osoby, ktoré majú sídlo v členskom štáte a v ktorých väčšinu vlastní štátni príslušníci členského štátu.

81 Ak nariadenie č. 1356/96 upravuje systém slobodného poskytovania služieb v oblasti prepravy tovaru vnútrozemskou vodnou dopravou medzi členskými štátmi Spoločenstva v prospech dopravcov usadených v členských štátoch, treba skonštatovať, že nie je cieľom alebo účinkom systému zavedeného týmto nariadením zabrániť dopravcom usadeným v tretích štátoch alebo v nich registrovaným plavidlám vykonávať tieto služby medzi členskými štátmi Spoločenstva (pozri rozsudok z 2. júna 2005, Komisia/Luxembursko, už citovaný, bod 73).

82 Ďalej, dvojstranné dohody nezavádzajú systém slobodného poskytovania služieb v oblasti prepravy tovaru alebo cestujúcich vnútrozemskou vodnou dopravou medzi členskými štátmi v prospech českých, maďarských, poľských, slovenských, rumunských a ukrajinských dopravcov, ale sa obmedzujú na stanovenie možnosti prostredníctvom zvláštného povolenia od príslušných orgánov strán uvedených dohód uskutočniť tieto služby medzi Spolkovou republikou Nemecko a ostatnými členskými štátmi Spoločenstva plavidlami registrovanými v dotknutých tretích štátoch.

- 83 Z toho vyplýva, že na rozdiel od tvrdenia Komisie ustanovenia dvojstranných dohôd nemeňa ani povahu, ani význam ustanovení nariadenia č. 1356/96.
- 84 Za týchto podmienok treba tretiu výhradu zamietnuť.
- 85 Berúc ohľad na všetky predchádzajúce úvahy, treba na jednej strane skonštatovať, že Spolková republika Nemecko si tým, že ratifikovala a uplatnila dvojstranné dohody bez toho, aby spolupracovala alebo zosúladiť svoj postup s Komisiou, nespĺnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 10 ES, a na druhej strane treba žalobu v zostávajúcej časti zamietnuť.

O trovách

- 86 Podľa článku 69 ods. 3 prvého pododseku rokovacieho poriadku môže Súdny dvor rozdeliť náhradu trov konania medzi účastníkov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z účastníkov znáša svoje vlastné trovy konania, ak účastníci konania mali úspech len v časti predmetu konania. Keďže Komisia mala úspech len v časti svojej žaloby, je opodstatnené rozhodnúť tak, že každý účastník konania znáša svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Spolková republika Nemecko tým, že ratifikovala a uplatnila:

- dohodu medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a vládou Rumunska o vnútrozemskej vodnej doprave, podpísanú v Bonne 22. októbra 1991,
- dohodu medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a vládou Poľskej republiky o vnútrozemskej vodnej doprave, podpísanú vo Varšave 8. novembra 1991, a
- dohodu medzi vládou Spolkovej republiky Nemecko a vládou Ukrajiny o vnútrozemskej vodnej doprave, podpísanú v Bonne 14. júla 1992,

bez toho, že by spolupracovala alebo zosúladiť svoj postup s Komisiou, si nesplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 10 ES.

2. Žaloba sa v zostávajúcej časti zamieta.
3. Komisia Európskych spoločenstiev a Spolková republika Nemecko znášajú svoje vlastné trovy konania.

Podpisy